

Beretning afgivet af Kulturudvalget den 21. januar 2009

Beretning

om

hævdelse af det danske sprog

1. Indledning

Sprogudvalgets anbefalinger

Regeringen nedsatte i forlængelse af beslutningsforslag nr. B 56 fra folketingsåret 2006-07, jf. Folketingstidende, 2006-07, FF side 3568, tillæg A side 3465 og 3467, i 2007 et sprogudvalg om forberedelse af en dansk sproglov. Dette sprogudvalg udgav i 2008 en rapport, »Sprog til tiden – rapport fra sprogudvalget«, Kulturministeriet, 2008, som fremkom med en lang række forslag til styrkelse og fastholdelse af det danske sprog, der åbenlyst for alle er truet af den udbredelse, som engelsk har fået i nutiden. Efterfølgende blev der den 2. oktober 2008 afholdt en opfølgingskonference på Det Kongelige Bibliotek med deltagelse af eksperter, embedsmænd og folketingsmedlemmer.

Sprogudvalget havde mange gode ideer og udkast til at styrke dansk, men gennemgående var der kun tale om anbefalinger. Adskillige af sprogudvalgets medlemmer, herunder formanden, foreslog imidlertid at formulere bindende bestemmelser, som sikrer, at brugen af dansk ikke afskaffes »i uddannelser, hvis kandidater hovedsageligt er beskæftiget i dansk sammenhæng«.

Endvidere anbefalede rapporten, at nye termer og deres oversættelse til og fra bl.a. engelsk bør samles i en national termbank, som administreres og koordineres af et nationalt terminologicenter, som kan sikre maksimal videndeling.

Møder

Udvalget har behandlet beretningen i 2 møder.

2. Politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (S, DF, SF og EL) har til hensigt under hensyntagen til eksisterende forlig at forpligte universiteterne med bindende bestemmelser for at sikre den fortsatte eksistens og udvikling af det danske sprog. Det er ikke flertallets hensigt at udelukke engelsk, men at sikre fleksibel parallelsproglighed og undervisning, der tilgodeser sproglige kompetencer på både dansk og engelsk.

Det bør efter flertallets opfattelse endvidere sikres, at der fortsat eksisterer danske videnskabelige formidlingskanaler af høj kvalitet, således at der fortsat kan foregå publicering af videnskabelige resultater på dansk.

Lovforslag

Flertallet pålægger regeringen at forberede et lovforslag, der forpligter universiteterne i Danmark til at drage omsorg for, at dansk fastholdes som videnskabs- og undervisningssprog både på bachelor- og kandidatuddannelserne.

Flertallet bemærker, at formålet med beretningen er at sikre, at det danske sprog fortsat bruges og udvikles på universiteterne, så det forbliver et komplet og samfundsbærende sprog, og forhindre, at dansk reduceres til et sekundært sprog.

Sikring af dansk som formidlings- og undervisningssprog

Flertallet vil også med lovforslaget forpligte universiteterne dels i forhold til formidlings- og undervisningssproget, dels i forhold til kommunikationen med ansatte og studerende. Udviklingen af dansk som formidlings- og undervisningssprog skal sikres, ved at universiteterne på uddannelser, hvis kandidater hovedsagelig er beskæftiget i dansk sammenhæng, forpligtes til at gennemføre væsentlige dele af undervisningen på dansk og til at bidrage til, at det centrale faglige ordforråd (terminologi) registreres og defineres i en landsdækkende termbank.

Terminologicenter

Flertallet vil have et terminologicenter oprettet under Dansk Sprognævn, som skal drive en offentligt tilgængelig flersproglig termbank. Terminologicenteret skal understøtte arbejdet med fagsproget i de faglige miljøer og sikre videndeling indbyrdes mellem miljøerne og det omgivende samfund.

Resumeer på dansk

Flertallet vil med forslaget sikre, at ph.d.-afhandlinger og doktorafhandlinger, der skrives på fremmedsprog, indeholder dækkende danske resumeer for at sikre en bred formidling af resultaterne. Derudover skal universiteterne forpligtes til at formidle relevante dele af det videnskabelige arbejde ved f.eks. at oversætte til dansk til nytte for offentligheden.

Studieadministrative forhold m.v. på dansk

Flertallet vil endvidere sikre, at universiteterne forpligtes til at sikre, at ansættelsesvilkår, sikkerhedsbestemmelser og anden information, som er af betydning for de ansatte på universiteterne, også er tilgængelig på dansk. Desuden skal information om de centrale studieforløb være tilgængelig på dansk, og henvendelser til universitetet skal fortsat kunne ske på dansk.

Fremsættelse og lovovervågning

Flertallet pålægger regeringen at fremsætte lovforslaget, så loven kan få effekt senest i efteråret 2009. Lovændringerne og deres effekt skal følges tæt af en evaluering.

Der udarbejdes hvert andet år en rapport, et sprogbarometer, som registrerer udviklingen i sprogbrugen på de videregående uddannelser, omfanget af videnskabelig publicering på dansk og fremmedsprog samt andre målbare sprog tendenser i samfundet. Rapporten oversendes til Folketinget i begyndelsen af året.

Forslagets gennemførelse

De bindende bestemmelser kan formuleres som et forslag til ændring af universitetsloven, f.eks. gennem en tilføjelse til § 2 (Formål).

Økonomiske konsekvenser

De økonomiske konsekvenser af forslaget skal beregnes, og universiteterne skal kompenseres fuldt ud for de udgifter, de pålægges.

Et mindretal i udvalget (V, KF og Simon Emil Ammitzbøll (UFG)) kan ikke støtte beretningen, da mindretallet ønsker at afvente det sprogudspil, som regeringen allerede har meddelt fremlægges primo 2009. Mindretallet anser udviklingen af dansk som et fuldstændigt og samfundsbærende sprog som væsentligt og ser også en udfordring i at sikre, at dansk også fremover udvikles som viden- og forskningssprog. Samtidig er det mindretallets opfattelse, at det som led i målsætningen om at skabe universiteter i verdensklasse er centralt, at danske forskere og studerende fuldt ud kan deltage i videnudveksling med udlandet. Universiteterne har i den forbindelse et ansvar for at sikre begge hensyn. Mindretallet er desuden betænkelig ved de høje årlige ekstraomkostninger, som beretningen vil resultere i. Det er mindretallets klare opfattelse, at udviklingen af dansk som et stærkt og samfundsbærende sprog ikke må ske på bekostning af høj faglig kvalitet. Mindretallet oplyser, at RV og LA, som ikke har medlemmer af udvalget, støtter mindretallets udtalelse.

P.u.v.

KARIN NØDGAARD

formand